
Wyszyna, st. 11, gm. Władysławów, woj. wielkopolskie, AZP 58-41/4 (numer na autostradzie A2-390)

Informator Archeologiczny : badania 33, 96-97

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

- cmentarzysko kultury pomorskiej z wczesnego okresu lateńskiego
- osada kultury przeworskiej późnego okresu lateńskiego
- osada kultury prapolskiej

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w lipcu przez Jacka Błaszczyka (autor sprawozdania, Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Uniwersytet Łódzki. Jedenasty sezon badań. Przebadano powierzchnię 475 m².

Odkryto 17 grobów kultury łużyckiej (nr 172-188), 7 jam osadniczych (nr 55-62) i 2 paleniska (nr 5,6) kultury przeworskiej.

Wszystkie odkryte groby znajdowały się na niewielkiej głębokości (średnio 20-30 cm od powierzchni gruntu). Większość grobów była bardzo zniszczona. Wystąpiły dwie formy pochówków - popielnicowe (16 grobów) i jamowe (1 grób). W pobliżu grobów znajdowały się pojedyncze kamienie nietworzące zwartych bruków. W większości grobów z pochówkami występowały pojedyncze popielnice. Jedynie w grobie nr 173 natrafiono na 3 popielnice, a w grobie nr 175 znaleziono 2 popielnice. Wyposażenie grobów było skromne. W mniej zniszczonych grobach znajdowano obok popielnicy 1-2 przystawki. Na tym tle wyróżnia się zdecydowanie grób nr 181, w którym obok popielnicy ustawiona była bogato ornamentowana amfora, a pod popielnicą odkryto skupisko połamanych ozdób żelaznych i brązowych, (fragmenty naszyjników brązowych i żelaznych, szpila, bransolety żelazne, fragmenty fibuli żelaznej).

Wszystkie odkryte groby datować można na okres halsztacki C-D.

Jamy zaliczone do kultury przeworskiej, miały owalne kształty. Wymiary od 70 do 210 cm. W przekroju jamy miały kształt nieckowaty (zagłębione w całość do 110 cm). Wypełniska jam stanowił piasek o ciemno szarej lub brązowej barwie. Wewnątrz jam występowały ułamki ceramiki oraz fragmenty kości zwierzęcych. Odkryte obiekty datować można na późny okres lateński i okres rzymski.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Acta Universitatis Lodziensis Folia Archaeologica”.

Badania będą kontynuowane.

Wierchłąd, st. 12, gm. Stargard Szczeciński, woj. zachodniopomorskie, AZP 33-09/34 – patrz: neolit

Wilkowice, st. 8, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie, AZP 83-29/123 – patrz: wczesne średniowiecze

Wojkowice, st. 15, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie, AZP 82-29/134 – patrz: neolit

WYSZYNA, st. 11, gm. Władysławów, woj. wielkopolskie, AZP 58-41/4 (numer na autostradzie A2-390)

- osada kultury łużyckiej (późna epoka brązu – wczesna epoka żelaza)
- ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza
- ślad osadniczy z okresu nowożytnego

Archeologiczne badania wykopaliskowe, przeprowadzone w listopadzie, przez Justyna Skowrona i Andrzeja Pelisiaka (Centrum Badań Archeologicznych przy Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Do badań wykopaliskowych pozostał niedostępny południowy, leżący w pasie planowanej autostrady, pas stanowiska. Część północna stanowiska leży natomiast poza pasem autostrady i z tego powodu również nie była badana. Wykopaliskami objęto obszar 179,5 arów.

Odkryto łącznie 256 obiektów. W tym zidentyfikowano 81 kultury łużyckiej, 15 łączy się ze średniowieczem, a 41 pochodzi z nowożytności. W wypadku 117 obiektów chronologię określono mianem „nieustalona pradziejowa”.

Warstwę próchnicy ornej zdejmował spychacz. Spąg próchnicy oraz utwory pokrywowe do poziomu, gdzie nie rejestrowano już materiału zabytkowego eksplorowano łopatami w postaci podczyszczeń o grubości około 1 cm.

Z kulturą łużycką łączy się 81 obiektów. Na zbadanym obszarze nie są one rozmieszczone równomiernie. Obiekty kultury łużyckiej na planie rysowały się w postaci okrągłej, owalnej lub też miały kształt nieregularny (max. wym. w przedziale 70-250 cm). W obiektach tych odkryto przeważnie nieliczne i zazwyczaj niewielkie fragmenty naczyń. Odkryte fragmenty nie umożliwiają precyzyjnego datowania pozostałości osadnictwa kultury łużyckiej w Wyszyńcu, a co za tym idzie ewentualnego rozwarstwienia chronologicznego na osadzie. Można jednak przypuszczać, że odkryte materiały łączy się z późnymi etapami tej kultury, prawdopodobnie odnoszą się do okresu halsztackiego.

Jako obiekty pradziejowe o nieustalanej chronologii sklasyfikowano 117 obiektów, w których nie odkryto jakiegokolwiek ruchomego materiału zabytkowego oraz obiekty z ceramiką, która z uwagi na szczątkowość nie stwarzała podstaw do jednoznacznego ustalenia przynależności kulturowej. Obiekty pradziejowe o nieustalanej przynależności kulturowej na badanej części stanowiska nie tworzą wyraźnych skupisk. Często rejestrowano je поблизу obiektów kultury łużyckiej.

W ramach średniowiecza sklasyfikowano 15 obiektów. Są to palenisko oraz jamy. Obiekty średniowieczne nie tworzyły wyraźnych skupisk. Raczej nie są pozostałością stałej osady. Można przypuszczać, iż są pozostałością urządzeń, które wykorzystywano doraźnie w trakcie różnorodnych czynności wykonywanych poza osadą.

W Wyszyńcu odkryto również 41 obiektów nowożytnych. Są to, bez wyjątku, paleniska.

Ząbie, st. X, gm. Olsztynek, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 28-61/15 – patrz: neolit

Zbrojewsko, st. 3, gm. Lipie, woj. śląskie, AZP 83-45/5 – patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

Zrębice, st. 5, gm. Olsztyn, woj. śląskie, AZP 88-50/41 – patrz: paleolit

ŻARY, st. 18, obiekt nr 1, gm. *loco*, woj. lubuskie, AP 68-10/23

- osada grupy białobrzesckiej kutry łużyckiej z wczesnej epoki żelaza - fazy halsztackiej C

Nadzór archeologiczny i ratownicze badania przeprowadzone w terminie od 22 czerwca do 26 sierpnia, przez dr Jarosława Lewczuka (autor sprawozdania, Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze). Finansowane przez GDDP Oddział Południowo-Zachodni Biura w Zielonej Górze. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię ponad 4 km obwodnicy miasta.

W trakcie ponad dwóch miesięcy nadzoru archeologicznego prac ziemnych związanych z realizacją zadania „Budowa obwodnicy Żar w ciągu drogi krajowej nr 284” rozpoznano trasę ponad 4 km drogi. Uzyskany obraz osadnictwa nie odbiega od tego jaki wyłania się z przeprowadzonych w latach 80-tych badaniach AZP.

Obszary położone bezpośrednio na zachód od Żar, aż do Sieniawy Żarskiej, pozbawione są jakichkolwiek śladów działalności ludzkiej - pradziejowej, wczesnośredniowiecznej, późnośredniowiecznej, aż po XVIII/XIX wiek. Obszary położone bezpośrednio na północ od miasta – zostały w bardzo poważny sposób zdewastowane już przed II wojną światową, w trakcie budowy lotniska wojskowego.